

ІНСТРУКЦЫЯ

аб складзе, парадку распрацоўкі і зацвярджэння праектаў зон аховы нерухомах матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей

ЗОНЫ АХОВЫ

ГЛАВА 1

АГУЛЬНЫЯ ПАЛАЖЭННІ

1. Дадзеная Інструкцыя распрацавана ў адпаведнасці з Законам Рэспублікі Беларусь ад 9 студзеня 2006 года «Аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны Рэспублікі Беларусь» (Нацыянальны рэестр прававых актоў Рэспублікі Беларусь, 2006 г., № 9, 2/1195) і Законам Рэспублікі Беларусь ад 5 июля 2004 года «Аб архітэктурнай, горадабудаўнічай і будаўнічай дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь» (Нацыянальны рэестр прававых актоў Рэспублікі Беларусь, 2004 г., № 109, 2/1049; 2006 г., № 106, 2/1233; № 122, 2/1259) і ўстанаўлівае склад, парадак распрацоўкі і зацвярджэння праектаў зон аховы нерухомах матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей.
2. Патрабаванні, вызначаныя ў дадзенай Інструкцыі, накіраваны на забеспячэнне захавання нерухомах матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей (далей - гісторыка-культурных каштоўнасцей) і іх навакольнага асяроддзя і абавязковы для выканання пры ажыццяўленні архітэктурнай, горадабудаўнічай, будаўнічай, гаспадарчай і іншай дзейнасці.
Праекты зон аховы гісторыка-культурных каштоўнасцей (далей – праект зон аховы) распрацоўваюцца для кожнай гісторыка-культурнай каштоўнасці.
3. Устаноўленыя граніцы зон аховы гісторыка-культурных каштоўнасцей і рэжымы іх выкарыстання павінны быць адлюстраваны ў адпаведным горадабудаўнічым кадастры. Граніцы зон аховы наносзяцца на асноўны чарцёж генеральнага плана населенага пункта або тэрытарыяльнай арганізацыі пэўнай мясцовасці, пазначаюцца на чарцяжах праектаў дэталёвай планіроўкі.
4. Адступленні ад устаноўленых праектам зон аховы рэжымаў утрымання і выкарыстання зон аховы гісторыка-культурных каштоўнасцей забаронены.
5. У выпадку выяўлення новых гістарычных звестак, якія мяняюць уяўленне аб характары антрапагеннага і (або) прыроднага асяроддзя, якое акружае гісторыка-культурную каштоўнасць, можа быць праведзена карэктыроўка праекта зон аховы і зацвярджэнне яго ў парадку, прадугледжаным заканадаўствам і дадзенай Інструкцыяй.

ГЛАВА 2

СКЛАД, ГРАНІЦЫ, РЭЖЫМЫ ЎТРЫМАННЯ І ВЫКАРЫСТАННЯ ЗОН АХОВЫ

6. Зоны аховы гісторыка-культурных каштоўнасцей (далей – зоны аховы) – гэта спецыяльна ўстаноўленыя тэрыторыі, прызначаныя для забеспячэння захаванасці нерухомах матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей і іх навакольнага асяроддзя.
7. Для гісторыка-культурных каштоўнасцей устанаўліваюцца наступныя зоны аховы:
ахоўная зона;

зона рэгулявання забудовы;
зона аховы ландшафту;
зона аховы культурнага пласта.

Неабходны склад зон аховы вызначаецца для кожнай гісторыка-культурнай каштоўнасці індывідуальна і можа ўключаць як усе зоны аховы, так і некаторыя з іх.

Памер, канфігурацыя зон аховы, адлегласць граніц зон аховы ад гісторыка-культурнай каштоўнасці вызначаюцца на стадыі распрацоўкі праекта зон аховы і ўстанаўліваюцца на падставе праведзеных навукова-даследчых работ з улікам асаблівасцей планіровачнай структуры.

Для кожнай зоны аховы ўстанаўліваюцца рэжымы іх утрымання і выкарыстання, якія прадугледжваюць абмежаванні або поўную забарону дзейнасці, якая стварае пагрозу захаванню гісторыка-культурным каштоўнасцям і (або) іх навакольнаму асяроддзю.

8. Ахоўная зона – гэта тэрыторыя, якая непасрэдна акружае гісторыка-культурную каштоўнасць. Ахоўная зона прызначана для забеспячэння фізічнай і эстэтычнай захаванасці гісторыка-культурнай каштоўнасці і яе навакольнага асяроддзя, выяўлення архітэктурна-мастацкай, горадабудаўнічай і планіровачнай якасці гісторыка-культурнай каштоўнасці, мэтазгоднага выкарыстання і найлепшага зрокавага ўспрымання.

У ахоўнай зоне павінны быць забяспечаны неабходныя для захаванасці гісторыка-культурнай каштоўнасці гідрагеалагічнае становішча, чысціня паветранага басейна і вадаёмаў, абарона ад дынамічных уздзеянняў і пажарная бяспека.

8.1. Рэжымы ўтрымання і выкарыстання ахоўнай зоны вызначаюцца з улікам гісторыка-культурнай каштоўнасці. Ахоўная зона мае асабліва строгі рэжым утрымання і выкарыстання.

Рэжымамі ўтрымання і выкарыстання ахоўнай зоны павінна быць прадугледжана:

захаванне сістэмы каштоўнай гістарычнай планіроўкі ці яе фрагментаў, каштоўнай архітэктурнай забудовы і прыроднага ландшафту;

забеспячэнне найбольш спрыяльных умоў агляду, якія выяўляюць вартасці гісторыка-культурнай каштоўнасці;

рэзерваванне магчымасцей аднаўлення раней страчаных элементаў і параметраў гісторыка-культурнай каштоўнасці;

ліквідацыя або нейтралізацыя дысгарманічных элементаў, што парушаюць цэласнасць успрымання гісторыка-культурнай каштоўнасці;

выключэнне дзейнасці, якая пагражае захаванню гісторыка-культурнай каштоўнасці,

рэгенерацыі гісторыка-горадабудаўнічага ці прыроднага асяроддзя;

забарона новага будаўніцтва;

вызначэнне ўмоў абмежаванняў пры правядзенні гаспадарчай дзейнасці.

У ахоўнай зоне могуць выконвацца наступныя віды работ:

звязаныя з захаваннем і аднаўленнем планіроўкі, будынкаў, збудаванняў і добраўпарадкаваннем тэрыторый, якія фарміруюць гістарычнае асяроддзе і акружэнне гісторыка-культурнай каштоўнасці;

звязаныя з упарадкаваннем дарог і дарожак, вонкавага асвятлення, азеляненнем, усталяваннем стэндаў і вітрын, што адносяцца да гісторыка-культурнай каштоўнасці, забеспячэннем іншых форм добраўпарадкавання, выкліканых патрабаваннямі сучаснага выкарыстання, але не парушаючых гістарычна каштоўнае горадабудаўнічае і (або) прыроднае асяроддзе, традыцыйны ландшафт;

звязаныя з вывадам з ахоўнай зоны прамысловых прадпрыемстваў, буйных майстэрняў, складоў, ліквідацыяй або нейтралізацыяй дысгарманічных пабудоў, якія могуць быць заменены будынкамі, збудаваннямі ці зялёнымі пасадкамі, што не перашкаджаюць захаванню і ўспрымання гісторыка-культурнай каштоўнасці;

і іншыя, прадугледжаныя праектам зон аховы.

Праектам зон аховы можа быць прадугледжаны вывад прамысловых прадпрыемстваў, буйных рамонтных майстэрняў і складоў, што прычыняюць фізічныя і эстэтычныя страты гісторыка-культурным каштоўнасцям і выклікаюць значныя грузавыя і транспартныя нагрузкі, прыводзяць да забруджвання глебы, паветра і вадаёмаў.

Тэрыторыя ахоўнай зоны павінна быць даступна для навуковага даследавання і для наведванняў.

8.2. Граніцы ахоўнай зоны ўстанаўліваюцца зыходзячы з умоў фізічнага захавання гісторыка-культурнай каштоўнасці і яе найлепшага ўспрымання. У граніцы ахоўнай зоны ўключаюцца тэрыторыя адкрытай прасторы, прылеглая да каштоўнасці, і ўчасткі з гістарычнай і мастацка-каштоўнай забудовай, ландшафтам.

Пры блізкім размяшчэнні некалькіх не звязаных паміж сабой гісторыка-культурных каштоўнасцей мэтазгоднай прызнаецца распрацоўка ахоўнай зоны, якая з'яўляецца агульнай для гэтых гісторыка-культурных каштоўнасцей, а таксама стварае ўмовы выяўлення традыцыйнага антрапагеннага і (або) прыроднага асяроддзя.

Граніцы ахоўнай зоны неабходна сумяшчаць з граніцамі планіровачных або прыродных аб'ектаў: габарытамі кварталаў, вуліцамі, плошчамі, дарогамі, берагамі рэк, рвамі, ляснымі ўзлескамі і іншымі.

Граніцы ахоўных зон з граніцамі гісторыка-культурнай каштоўнасці павінны наносіцца на падаснову пры распрацоўцы генеральнага плана і дэталёвага плана.

9. Зона рэгулявання забудовы – гэта тэрыторыя, неабходная для захавання ці рэгенерацыі гістарычна абумоўленай сістэмы планіроўкі, архітэктурнага, прыроднага акружэння і прасторавай структуры, для замацавання значэння гісторыка-культурнай каштоўнасці ў антрапагенным і (або) прыродным асяроддзі, стварэння неабходных умоў успрымання гісторыка-культурнай каштоўнасці.

9.1. Рэжым утрымання і выкарыстання зоны рэгулявання забудовы вызначаецца ўмовамі захавання своеасаблівасці архітэктурнага абрыса гістарычнай часткі населенага пункта і (або) прыроднага асяроддзя, якія акружаюць гісторыка-культурную каштоўнасць, выключэння магчымасці скажэння характару гістарычных планіроўкі, забудовы і (або) ландшафта, неспрыяльнага ўздзеяння новага будаўніцтва на гісторыка-культурныя каштоўнасці, ансамблі, панараму, сілуэт.

Рэжым выкарыстання ўлічвае канкрэтную сітуацыю ўзаемаўплыву гісторыка-культурных каштоўнасцей і новай забудовы.

У зоне рэгулявання забудовы:

захоўваюцца сістэма каштоўнай гістарычнай планіроўкі ці яе фрагменты, каштоўныя збудаванні і элементы ландшафту;

ствараюцца ўмовы, спрыяльныя для зроковага ўспрыняцця гісторыка-культурных каштоўнасцей;

замацоўваецца ці аднаўляецца горадафарміруючае або тэрытарыяльнае значэнне гісторыка-культурных каштоўнасцей у архітэктурна-прасторавай арганізацыі населенага пункта або ландшафта;

прадугледжваецца ліквідацыя ці нейтралізацыя дысгарманічных элементаў, што парушаюць цэласнасць кампазіцыі гісторыка-культурнай каштоўнасці;

ўстанаўліваюцца абмежаванні на новае будаўніцтва і рэжым рэгулявання гаспадарчай дзейнасці;

вызначаюцца патрабаванні па рэканструкцыі існуючай забудовы па функцыянальнаму прызначэнню, вышыні, характару архітэктурных элементаў, працягласці і маштабнасці

будынкаў, выкарыстанню будаўнічых матэрыялаў, каляроваму рашэнню фасадаў, размяшчэнню вонкавай рэкламы, характару азелянення, прыёмам добраўпарадкавання і іншых паказчыках.

У залежнасці ад гістарычнай каштоўнасці планіроўкі і забудовы, іх месцазнаходжання ў дачыненні да гісторыка-культурных каштоўнасцей і іх значэння ў фарміраванні асяроддзя

вызначаны наступныя віды рэгулявання забудовы:

тэрыторыі, якія непасрэдна прылягаюць да ахоўных зон гісторыка-культурных каштоўнасцей, а таксама да участкаў з гістарычна-каштоўнай планіроўкай, забудовай і (або) ландшафтам, дзе рэгуляванне новага будаўніцтва падпарадкавана асноўным заканамернасцям гістарычнай забудовы населенага пункта або традыцыйнага ландшафту, з захоўваннем агульнай маштабнай адпаведнасці новых будынкаў і збудаванняў, а таксама з улікам асаблівасцей гістарычнага асяроддзя;

тэрыторыі, адносна аддаленыя ад гісторыка-культурных каштоўнасцей, з планіроўкай, якая не мае дачынення да гістарычнай забудовы, на якой рэгуляванне вызначаецца задачамі агульнага кампазіцыйнага паяднання, захавання значэння гісторыка-культурных каштоўнасцей у забудове, у панараме населенага пункта і структуры ландшафта.

У зоне рэгулявання забудовы не дазваляецца размяшчаць новыя прамысловыя прадпрыемствы, транспартна-складскія і іншыя збудаванні, якія ствараюць транспартныя нагрузкі, вядуць да забруджвання паветранага і воднага басейнаў, з'яўляюцца небяспечнымі ў пажарных адносінах і выбухованебяспечнымі.

У зоне рэгулявання забудовы не дапускаецца будаўніцтва транспартных магістралей і развязак, эстакад, мастоў і іншых інжынерных збудаванняў, якія парушаюць гістарычны выгляд населенага пункта і традыцыйнае прыроднае асяроддзе.

9.2. Граніцы зоны рэгулявання забудовы вызначаюцца зыходзячы з зоны бачнасці гісторыка-культурнай каштоўнасці і візуальнага ўспрымання прыроднага антрапагеннага і прыроднага асяроддзяў ад гэтай гісторыка-культурнай каштоўнасці.

У граніцы зоны рэгулявання забудовы ўключаюцца тэрыторыі з гістарычнай планіровачнай і аб'ёмна-прасторавай структурай, а таксама з новай забудовай, у залежнасці ад месцазнаходжання асноўных кропак агляду гісторыка-культурных каштоўнасцей і гарадскіх панарам, неабходнасці забеспячэння рэгулявання вышыні і габарытаў новай забудовы на ўсю глыбіню бачнасці, які разгортваецца з гэтых кропак.

Для забеспячэння спрыяльных умоў візуальнага ўспрымання гісторыка-культурных каштоўнасцей і іх комплексаў неабходна:

не засланяць гісторыка-культурныя каштоўнасці новымі будынкамі ў кропках і зонах найлепшага візуальнага ўспрымання;

пазбягаць размяшчэння ў зоне бачнасці гісторыка-культурных каштоўнасцей новых будынкаў, якія фарміруюць неспрыяльны для ўспрымання гісторыка-культурных каштоўнасцей фон; улічваць басейн бачнасці – зону актыўнага уплыву гісторыка-культурных каштоўнасцей пры ажыццяўленні комплекснай горадабудаўнічай рэканструкцыі тэрыторыі.

Граніцы зоны рэгуляванай забудовы вызначаюцца на падставе вивучэння гістарычна-архіўных і бібліяграфічных даследаванняў, аналізу дадзеных натурнага даследавання і фатаграфічных фіксацый, якія выяўляюць межы кампазіцыйнага ўздзеяння гістарычных збудаванняў і ансамбляў на навакольнае асяроддзе, а таксама разлікамі габарытаў новай забудовы, якая не павінна парушаць гістарычнае асяроддзе і адмоўна ўплываць на кампазіцыйную ролю гісторыка-культурных каштоўнасцей .

Граніцы зоны рэгулюемай забудовы неабходна сумяшчаць з планіровачнымі або прыроднымі межамі: габарытамі кварталаў, вуліцамі, дарогамі, плошчамі і г.д.

10. Зона аховы ландшафту – тэрыторыя, неабходная для захавання або рэгенерацыі ландшафта, што акружае гісторыка-культурную каштоўнасць.

Зона аховы ландшафта ўключае прыроднае акружэнне гісторыка-культурнай каштоўнасці, у тым ліку рэльеф, на якім вызнаецца месцазнаходжанне будынкаў і збудаванняў, што ўздзейнічаюць на цэласнасць успрымання гісторыка-культурных каштоўнасцей.

10.1. Рэжым утрымання і выкарыстання зоны аховы ландшафту вызначаецца ўмовамі захавання гістарычнага ландшафту, які кампазіцыйна звязаны з гісторыка-культурнай каштоўнасцю.

У зоне аховы ландшафту:

захоўваецца гістарычна каштоўны рэльеф, водныя сістэмы, лясныя масівы, сельскія ландшафты і іншыя прыродныя аб'екты, якія гістарычна звязаны з гісторыка-культурнай каштоўнасцю; забяспечваецца выяўленне гістарычнай ролі ландшафта ва ўспрыманні гісторыка-культурных каштоўнасцей;

аднаўляюцца лясы, праводзяцца мерапрыемствы па абароне лугавых, берагавых і іншых тэрыторый ад апоўзняў, размыва, умацоўваюцца схілы, яры, праводзяцца іншыя неабходныя прыродаахоўныя мерапрыемствы;

прадугледжваецца ліквідацыя або нейтралізацыя дысгарманічных элементаў ландшафта; забараняецца або рэгулюецца будаўнічая і гаспадарчая дзейнасць.

На тэрыторыі зоны аховы ландшафту дапускаецца гаспадарчая дзейнасць, якая не наносіць шкоды ландшафту і не скажае яго, не патрабуе ўзвядзення новых капітальных пабудов, якія скажаюць традыцыйнае прыроднае асяроддзе гісторыка-культурнай каштоўнасці. У адпаведнасці з умовамі рэжыма на вызначаных участках зоны аховы ландшафта магчымы сенакос, выпас жывёлы, палявыя, агародныя і іншыя работы, якія не вядуць да змянення навакольнага асяроддзя.

Адкрытыя паляны і сенажаці могуць быць выкарыстаны для эпізадычных масавых свят і гулянняў без будаўніцтва стацыянарных збудаванняў.

10.2. Граніцы зоны аховы ландшафта ўстанаўліваюцца зыходзячы з узаемасувязі гісторыка-культурнай каштоўнасці з прыроднымі ландшафтамі.

У граніцы зоны аховы ландшафта ўключаюцца тэрыторыі як натуральна прыродныя, так і тыя, што знаходзяцца пад антрапагенным ўздзеяннем, у залежнасці ад ступені ўрбанізацыі тэрыторыі.

У граніцах зоны аховы ландшафта павінна быць захавана або адноўлена характэрнае прыроднае асяроддзе (рэльеф, водныя сістэмы, лясы, палі, сельскі ландшафт і іншае).

Граніцы зоны аховы ландшафту неабходна сумяшчаць з планіровачнымі або прыроднымі межамі (вуліцамі, дарогамі, броўкамі схілаў, лініямі берагавой паласы, узлескамі і г.д.).

11. Зона аховы культурнага пласта – гэта тэрыторыя, якая прылягае да гісторыка-культурнай каштоўнасці, звязаная з ёю гістарычна і функцыянальна і неабходна для захавання археалагічных аб'ектаў.

Зона аховы культурнага слоя ўстанаўліваецца для выяўлення, захавання і даследавання аб'ектаў археалогіі.

У зоне аховы культурнага пласта неабходна прадугледжваць правядзенне будаўнічых і земляных работ з умовай прыняцця неабходных мер па ахове археалагічных аб'ектаў у парадку, устаноўленым заканадаўствам.

Граніцы зоны аховы культурнага пласта ўстанаўліваюцца на падставе архіўна-бібліяграфічных і археалагічных звестак.

У граніцы зоны аховы культурнага пласта ўключаюцца тэрыторыі, якія ўтрымліваюць матэрыяльныя аб'екты ці іх комплексы, што ўзніклі ў выніку жыццядзейнасці чалавека ад яго з'яўлення да перыяду новай гісторыі і выяўлены на аснове спецыяльных археалагічных метадаў.

12. Рэжымы ўтрымання і выкарыстання зон аховы гісторыка-культурных каштоўнасцей садова-паркавага і ландшафтнага мастацтва вызначаюцца з улікам патрабаванняў прыродаахоўнага заканадаўства.

ГЛАВА 3

ПАРАДАК РАСПРАЦОЎКІ ПРАЕКТАЎ ЗОН АХОВЫ

13. Вызначаныя згодна з главой 2 дадзенай Інструкцыі склад, граніцы, рэжымы утрымання і выкарыстання зон аховы адражаюцца у праекце зон аховы.

14. Распрацоўка праектаў зон аховы ажыццяўляецца праектнымі арганізацыямі, якія маюць у сваім складзе спецыялістаў, кваліфікацыя якіх пацверджана пасведчаннем на права выканання навукова-даследчых работ на гісторыка-культурных каштоўнасцях і кіраўніцтва распрацоўкай навукова-праектнай дакументацыі на выкананне рэстаўрацыйна-аднаўленчых работ на нерухомах матэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцях.

15. Заказчыкам работ могуць выступаць адпаведныя службы мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў або, па іх даручэнню, юрыдычныя, фізічныя асобы, у тым ліку індывідуальныя прадпрыемальнікі, зацікаўленыя ў правядзенні работ на гісторыка-культурных каштоўнасцях і на тэрыторыях, прылеглых да іх.

16. Распрацоўка праектаў зон аховы можа выконвацца толькі з дазволу Міністэрствам культуры, які выдаецца ў парадку, вызначаным заканадаўствам, пасля ўзгаднення задання на распрацоўку праекта зон аховы.

Заданне на распрацоўку праекта зон аховы складаецца распрацоўшчыкам сумесна з заказчыкам па форме згодна з дадаткам да дадзенай Інструкцыі і накіроўваецца на ўзгадненне ў Міністэрства культуры.

17. Калі апісанне граніц гісторыка-культурнай каштоўнасці адсутнічае або не вызначана ў Дзяржаўным спісе гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь, іх устанаўленне ажыццяўляецца на стадыі распрацоўкі праекта зон аховы на падставе праведзеных навукова-даследчых работ і ўносіцца ў праект зон аховы.

18. Пры разгрупаваным размяшчэнні гісторыка-культурных каштоўнасцей граніцы іх ахоўных зон могуць быць аб'яднаны.

19. Друкаванне і афармленне тлумачальнай запіскі праектаў зон аховы павінна ажыццяўляцца на аркушах фармату А4 (210x297) з наступнымі параметрамі настройкі ў рэдактары Microsoft Word:

палі старонак: верхняе і ніжняе – 20 мм, левае – 30 мм, правае – 10 мм;

шрыфт Times New Roman Суг, звычайны, памер 15 пт;

міжрадковы інтэрвал – адзінарны;

першы радок у абзацы з адступленнем 1,25 см;

выраўноўванне па шырыні і, як правіла, без пераносу слоў;

нумары старонак у цэнтры верхняга калантытула з адлегласцю 1,0-1,5 см ад верхняга краю, памер шрыфта 14 пт (першая старонка не нумаруецца).

ГЛАВА 4

СКЛАД ПРАЕКТАЎ ЗОН АХОВЫ

20. Праект зон аховы павінен змяшчаць наступныя раздзелы:

папярэднія работы;

навукова-даследчыя работы;

апісанне граніц і рэжымаў утрымання і выкарыстання зон аховы;

графічныя матэрыялы ў адпаведнасці з падпунктам 22.3. пункта 22 і пунктам 23 гэтай главы.

21. Раздзел праекта зон аховы «Папярэднія работы» рыхтуецца з мэтай азнаямлення з гісторыка-культурнай каштоўнасцю і прылеглай да яе тэрыторыі. У ходзе падрыхтоўкі раздзела праекта зон аховы «Папярэднія работы» ажыццяўляецца:

азнаямленне з дакументацыяй, прадстаўленай заказчыкам;

азнаямленне з праектнай дакументацыяй у арганізацыях горадабудаўнічага профілю, складанне іх пералікаў і зняцце копій;

папярэдняе натурнае азнаямленне з гісторыка-культурнай каштоўнасцю; вызначэнне тэрыторыі для даследавання, зверка геападасновы з натурай; папярэдняе вывучэнне літаратурных і графічных крыніц.

У раздзел «Папярэднія работы» уключаюцца наступныя матэрыялы: заданне на распрацоўку праекта зон аховы, узгодненае Міністэрствам культуры; апісанне гісторыка-культурнай каштоўнасці і прылеглай да яе тэрыторыі; акт вызначэння катэгорыі складанасці, падпісаны выканаўцам і заказчыкам.

22. Раздзел праекта зон аховы «Навукова-даследчыя работы» рыхтуецца з мэтай падрыхтоўкі навуковага і метадычнага абгрунтавання зон аховы гісторыка-культурнай каштоўнасці, якія ўстанаўліваюцца.

Раздзел праектнай дакументацыі «Навукова-даследчыя работы» уключае выкананне наступных работ: гісторыка-архіўныя, бібліяграфічныя і натурныя даследаванні.

22.1. Гісторыка-архіўныя і бібліяграфічныя даследаванні – гэта вывучэнне пісьмовых, літаратурных, архіўных крыніц.

Па выніках праведзеных гісторыка-архіўных і бібліяграфічных даследаванняў складаецца гістарычная даведка, якая павінна змяшчаць наступныя матэрыялы, што ўключаюцца ў тлумачальную запіску:

выпіскі з архіўных і бібліяграфічных крыніц, якія прадстаўляюць пералік гістарычных звестак аб гісторыка-культурнай каштоўнасці;

копіі гістарычных планаў і (або) карт ці іх фрагментаў, пачынаючы з найбольш ранніх, з адлюстраваннем тэрыторый, на якіх размешчаны гісторыка-культурныя каштоўнасці; гістарычныя натурныя фотаздымкі ці малюнкі асобных будынкаў, збудаванняў, іх комплексаў або ансамбляў, горадабудаўнічых панарам, іншых неабходных для падрыхтоўкі праекта зон аховы адлюстраванняў тэрыторый, якія закранаюцца гэтым праектам;

спіс бібліяграфічных, музейных, архіўных і іншых крыніц, якія ўтрымліваюць звесткі аб гісторыка-культурнай каштоўнасці.

22.2. Натурныя даследаванні – гэта візуальнае вывучэнне характару размяшчэння і ўспрымання гісторыка-культурнай каштоўнасці ў натуральных умовах. У ходзе натурных даследаванняў праводзяць:

вывучэнне архітэктурных асаблівасцей гісторыка-культурнай каштоўнасці;

даследаванне планіровачнай і прасторавай структуры тэрыторыі, дзе размешчана гісторыка-культурная каштоўнасць, і асаблівасцей яе гістарычнага фарміравання; сістэмы вуліц, плошчаў, дарог, заселеных і незаселеных, занятых расліннасцю і адкрытых тэрыторый і іх прасторавай арганізацыі, зрокавых сувязей паміж архітэктурнымі комплексамі, сувязі іх з прыродным акружэннем; аналіз ландшафта і своеасаблівасцей абрысу населенага пункту;

даследаванне забудовы населенага пункта – мастацка-гістарычнай каштоўнасці складаючых яго будынкаў і збудаванняў, вызначэнне горадафарміруючага значэння гісторыка-культурных каштоўнасцей, выяўленне аб'ектаў, якія патрабуюць захавання і надання ім статусу гісторыка-культурных каштоўнасцей, а таксама аб'ектаў, што парушаюць архітэктурнае адзінства горадабудаўнічага комплекса або перашкаджаюць візуальнаму ўспрыманню гісторыка-культурных каштоўнасцей або ландшафту;

фотафіксацыю гісторыка-культурнай каштоўнасці ў існуючай сістэме планіровачнай структуры з вызначэннем найбольш значных відавых кропак;

ландшафтны аналіз тэрыторыі – адлюстраванне асаблівасцей прыроднага ландшафту і візуальнага ўспрымання прыродных і архітэктурных дамінант, выяўленне каштоўных і дысаніруючых элементаў;

вызначэнне межаў распаўсюджвання культурнага пласта і яго магутнасці на тэрыторыі праектавання на падставе апублікаваных звестак;

апісанне прыцыпаў ацэнкі забудовы, яе тыпалогіі, парадак аднясення тых ці іншых аб'ектаў да

дысгарманічных, тлумачэнне прынятых умоўных адзнак, пералік гісторыка-культурных каштоўнасцей, рэкамендацыі па правядзенню неабходных мерапрыемстваў, звязаных з выкарыстаннем нерухомых гісторыка-культурных каштоўнасцей, іх асяроддзя, а таксама па ліквідацыі парушэнняў, якія прычыняюць шкоду гісторыка-культурным каштоўнасцям і іх асяроддзю.

22.3. Па выніках праведзеных натуральных даследаванняў у праект зон аховы ўключаюцца наступныя чарцяжы:

«гісторыка-архітэктурны апорны план» (маштаб 1:5000 – 1:2000; 1:500), на якім павінны быць нанесены ўсе нерухомыя гісторыка-культурныя каштоўнасці, іншыя будынкі і збудаванні, аб'екты, што фарміруюць асяроддзе, у тым ліку сістэмы і элементы планіроўкі, сувязі, якія маюць гістарычную і горадафарміруючую значнасць, традыцыйныя месцы зрокавага ўспрымання гісторыка-культурнай каштоўнасці і панарамы забудовы, якая ўключае гісторыка-культурную каштоўнасць;

«схема ландшафтнага аналізу» (маштаб 1:5000 – 1:2000; 1:500), якая выяўляе існуючыя найбольш значныя элементы і сістэмы ландшафта, існуючыя і (або) страчаныя відавочныя сувязі, зону найлепшага візуальнага ўспрымання гісторыка-культурных каштоўнасцей, якая вызначаецца на адлегласці ад 250 да 350 метраў ад гісторыка-культурнай каштоўнасці, у залежнасці ад якасці бачнасці ўсіх яе дэталей. Канфігурацыя зоны вызначаецца ў асноўным эмпірычна на месцы і залежыць ад характару рэльефа, планіроўкі, характару навакольнай забудовы і расліннасці. Басейн бачнасці гісторыка-культурных каштоўнасцей і дамінант вызначаецца агульным характарам рэльефа, размяшчэннем гісторыка-культурных каштоўнасцей, дамінант і іх вышыняй. М'яжа басейна бачнасці можа быць вызначана толькі на мясцовасці і пацверджана фотафіксацыяй;

графічныя матэрыялы, панарамы, перспектывы, разгорткі, фота з прыроды, якія характарызуюць працэс развіцця і сучасны стан гісторыка-культурнай каштоўнасці, асяроддзя і тэрыторыі, прылеглай да каштоўнасці.

На чарцяжах паказваецца пералік умоўных пазначэнняў, неабходных для графічнага складання гісторыка-архітэктурнага апорнага плана:

гісторыка-культурныя каштоўнасці, уключаныя ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь;

каштоўнае гісторыка-архітэктурнае асяроддзе;

шэраговае гісторыка-архітэктурнае асяроддзе;

нейтральная забудова;

дысаніруючая забудова;

археалагічныя аб'екты і (або) тэрыторыі з наяўным культурным пластам;

чырвоныя лініі кварталаў гістарычна каштоўнай планіровачнай структуры;

напрамкі вуліц, якія захаваліся з мінулага;

межы домаўладанняў;

зьяленыя пасадкі, якія захаваліся з мінулага;

мяжа тэрыторыі гістарычнай часткі населенага пункта;

кропкі візуальных панарамных раскрыццяў;

тэрыторыі кварталаў забудовы;

прамыслова-складскія тэрыторыі;

крутыя схілы тэрас і рвоў;

зьяленыя пасадкі агульнага карыстання;

пабудова схем гістарычных этапаў змянення праекціровачнай і аб'ёмна-прасторавай структуры развіцця і інш.

23. У раздзеле праекта зон аховы «Граніцы, рэжымы ўтрымання і выкарыстання зон аховы» даецца апісанне граніц гісторыка-культурнай каштоўнасці, зон аховы, іх рэжымаў утрымання і

выкарыстання з абгрунтаваннем прынятых у праекце рашэнняў, падрабязным апісаннем прывязак граніц зон аховы да антрапагенных і (або) прыродных аб'ектаў, удакладненнем рэжыма выкарыстання і ўтрымання тэрыторый зон аховы ў адпаведнасці з канкрэтнымі ўмовамі кожнай зоны або розных іх участкаў.

Чарцёж «Граніцы зон аховы» рыхтуецца нанясеннем на план населенага пункта, на якім паказана планіроўка тэрыторыі, прылеглай да гісторыка-культурнай каштоўнасці ў маштабе 1:5000 – 1:500. На чарцяжы «Граніцы зон аховы» наносацца таксама і граніцы гісторыка-культурнай каштоўнасці.

ГЛАВА 5

ЗАЦВЯРДЖЭННЕ ПРАЕКТАЎ ЗОН АХОВЫ

24. Праекты зон аховы зацвярджаюцца пастановай Міністэрства культуры.

25. Для зацвярджэння праекта зон аховы заказчыкам (або па яго даручэнню праектыроўшчыкам) ў Міністэрства культуры накіроўваюцца:

пісьмо-заява аб зацвярджэнні праекта зон аховы ў вольнай форме;

1 камплект праекта зон аховы ў складзе, які вызначаны главой 4 дадзенай Інструкцыі (для разгляду і перадачы ў Банк звестак аб гісторыка-культурнай спадчыне);

раздзел праекта "Граніцы і рэжымы ўтрымання зон аховы" (тэкставыя і графічныя матэрыялы) у 2 экзэмплярах і на электронным носьбіце (для афармлення дадатку да пастановы Міністэрства культуры, для яго зацвярджэння);

копія папярэдняга ўзгаднення масцовым выканаўчым і распарадчым органам, на тэрыторыі якога размешчана гісторыка-культурная каштоўнасць.

26. Зацвярджэнне праектаў зон аховы гісторыка-культурных каштоўнасцей катэгорыі "0", "1", "2" ажыццяўляецца на падставе станоўчага заключэння Беларускай рэспубліканскай навукова-метадычнай рады па пытаннях гісторыка-культурнай спадчыны пры Міністэрстве культуры Рэспублікі Беларусь (далей - Навукова-метадычная рада).

Неадобраны Навукова-метадычнай радай праект зон аховы не падлягае зацвярджэнню і павінен быць дапрацаваны з улікам заўваг.

27. Падрыхтоўка і прыняцце пастановы Міністэрства культуры ажыццяўляецца ў 30-дзённы тэрмін з дня падачы пісьма-заявы пры ўмове выканання патрабаванняў, вызначаных дадзенай Інструкцыяй, або рашэння Навукова-метадычнай рады.

28. У выпадку немагчымасці падрыхтоўкі пастановы аб зацвярджэнні праекта зон аховы Міністэрствам культуры рыхтуецца заключэнне па навукова-праектнай дакументацыі ўстаноўленай формы з указаннем прычын адмовы ў зацвярджэнні праекта зон аховы.

29. Копіі пастановы Міністэрства культуры аб зацвярджэнні праекта зон аховы накіроўваюцца заказчыку работ і ў мясцовы выканаўчы і распарадчы орган, на тэрыторыі якога размешчана гісторыка-культурная каштоўнасць.